

VAN DE REDACTIE

Zoals u kunt opmerken bij dit exemplaar van de "Flash Medailles" is de nummering gewijzigd . Het is de bedoeling ooit een index uit te geven van de verschenen artikels in ons tijdschrift . Het is dan ook wenselijk dat wij een doorlopende nummering geven aan onze publikatie . De nummering begint in 1997 toen beslist werd ons tijdschrift uit te geven met een gele kft . Even ter verduidelijking : de 4 eerste cijfers geven het jaartal aan , het volgende cijfer het volgnummer van de publikatie van dat jaar en de laatste cijfers , de doorlopende nummering .

U zult ook opmerken dat wij voor het eerst een commerciële advertentie opnemen . De bedoeling is minstens drie van deze advertenties te vinden om zodoende te voldoen aan een van de voorwaarden van de post om te kunnen genieten van een voordeliger tarief voor de verzending . Hiervoor zullen wij ook moeten overgaan naar een strikt nageleefde trimestriële periodiciteit . Dus vier nummers per jaar . Hiervoor ontbreken de artikels ! Die kunnen alleen maar komen van onze leden . Wij rekenen op u .

In het verleden hebben wij sporadisch aankondigingen en zoekertjes gepubliceerd van onze leden . In dit nummer krijgt u twee bladzijden vol met aanvragen en aankondigingen . Dit tijdschrift is "UW" tijdschrift . Blijft dus thuis niet zitten met vraagtekens in verband met een medaille of een medailleur , maar vraagt aan al onze leden of ze u niet kunnen helpen . Aarzelt dus niet . Wij zullen uw zoekertjes en uw interessante mededelingen met veel plezier in de "Flash Medailles" opnemen .

In het verleden publiceerde Arsène Buchet korte artikels met als titel "Een thema voor een verzameling" . Deze reeks willen wij terug verder zetten en wij zijn ervan overtuigd dat heel wat leden ook op dit gebied een korte bijdrage kunnen leveren voor ons tijdschrift . De taal waarin het artikel geschreven is , speelt geen rol , de redactie zorgt wel voor de vertaling naar de andere taal .

NUMISMATIEK VAN DE STAD VILVOORDE

Ons nieuw lid Marc Van Steen werkt aan een studie in verband met de numismatiek van de stad Vilvoorde . Hij vraagt aan onze leden die medailles , jetons , munten , noodgeld (metaal / papier) bezitten van Vilvoorde , hem dit te willen melden , liefst met zoveel mogelijk informatie .

Marc Van Steen , Lindenstraat 74 , 1800 Vilvoorde

Tf : 02/251.99.82 - Fax : 02/253.07.90 - E-mail : marc@van-steen.be

DE MEDAILLES VAN ARTHUR DUPON

Ons lid André Vincke die in 1999 een prachtige studie schreef over het medaille-oeuvre van Josuë Dupon , werkt nu aan een studie rond de medailles van Arthur Dupon (neef van Josuë) . Hij is reeds lang op zoek naar informatie in verband met twee medailles die een mysterie blijven :

1. Medaille met de beeldenaar van kunstschilder Ferdinand of Henri De Braekeleer . Waarschijnlijk gaat het om Ferdinand .

2. Medaille "Toneeltornooi" , uitgegeven in de jaren '50 van de vorige eeuw . De voorzijde toont de klassieke twee maskers .

Informatie welkom bij André Vincke , Moerkerkse steenweg 507 , 8310 Sint-Kruis (Brugge) , Tf : 050/35.23.26

NIEUWJAARSPENNING 2001 VAN LUC VANDAMME

Vz : zeer geslaagd portret van Ernest Claes

Kz : tekst incuus op 3 lijnen ; BESTE WENSEN / 2001 /

Luc Vandamme

φ 36 mm - gegoten tin - oplage 50

Medailleur : Walter Goole

Atelier : Defort

Te koop voor 6,50 euro (verzendkosten inbegrepen) door storting op rekening nr. 063-1226678-51 met vermelding van naam en adres .

BEELDHOUWER-MEDAILLEUR FERNAND VANDERPLANCKE door Kris Verplancke

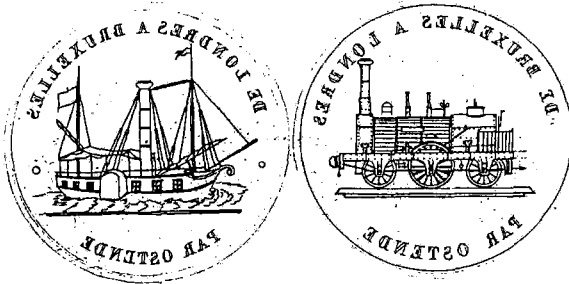
Van deze kunstenaar is een nieuw boek uit met een overzicht van zijn werk uit de periode 1995-2001 . Ook de medailles komen aan bod . Dat gedeelte werd samengesteld door ons lid Luc Vandamme . Dit luxueus boek telt 135 bladzijden in kleurendruk en werd uitsluitend in het engels uitgegeven . De normale verkoopprijs bedraagt 32,10 euro . Voor de "Promotie van de Medaille" heeft de auteur een beperkt aantal exemplaren te koop aan 15,- euro verzendkosten inbegrepen . Te bekomen door storting van 15,- euro op rekening nr. 063-1226678-51 van Luc Vandamme met vermelding van naam en adres .

Luc Vandamme , Zevenboomkes 15 , 3570 Alken

Tf : 011/72.77.61 - E-mail : luc.vandamme@pandora.be

Gezocht plakiet spoorweg Brussel - Oostende - Londen

In het tweede bijvoegsel jaar 1925, over de beschrijving van de spoorweg medailles, auteur Auguste Moyaux, werd er onder n° 155^A een plakiet beschreven. Het betreft hier een rechthoekig plakiet in brons, die de voor- en achterzijde toont over de spoorweg Brussel naar Oostende - Londen. Vermoedelijk schrijft men erbij, een proefslag die nooit is uitgegeven. Op zoek in de Koninklijke Bibliotheek te Brussel, vond ik toevallig een oude kopergravure waarop deze medaille voorkomt, maar in spiegelschrift (zie hieronder). Mijn vraag is dan ook of iemand ooit iets gezien heeft over deze medaille ? Graag ontvang ik hierover een seintje, moest er positief nieuws te melden zijn.

Firmin DE SMET
St Jansstraat 14
9310 Herdersem
Tel 053 77 67 03

GEO VERBANCK : PAARDENMEDAILLES

Onze leden Bob Autrique en Anthony Demey werken reeds geruime tijd aan de samenstelling van de catalogus van de medailles van Geo Verbanck . De ronde paardenmedaille met op het voorplan een veulen naar rechts en op het achterplan een paard naar links is gekend . Maar in de catalogus van de firma Fonson is er een afbeelding van een ronde paardenmedaille met een veulen en paard naar links en de tekst "Union professionnelle des eleveurs de PSA en Belgique" . Bestaat die medaille wel degelijk en wie kan hieromtrent meer informatie bezorgen ?

Alle gegevens zijn welkom bij :

Bob Autrique , Max Temmermanlaan 34 , 2920 Heide-Kalmthout
Tf : 03/666.59.01 - E-mail : autrique@glo.be

TENTOONSTELLING BELGISCHE MEDAILLES 2001

Vooropening van deze tentoonstelling in de vernieuwde Provinciale Bibliotheek Limburg te Hasselt , zaterdag 3 augustus 2002 om 16.00 uur .

Nadien verhuist de tentoonstelling naar Namen met vooropening maandag 2 september 2002 . Men zal er eveneens een selectie van Poolse medailles tonen en dit in samenwerking met het museum van de kunstmedaille van Wroclaw (Breslau) . Voor deze tentoonstelling voorziet men ook een catalogus .

Alle leden van de Promotie van de Medaille krijgen voor deze exposities nog een persoonlijke uitnodiging in hun bus .

PROMOTIE VAN DE MEDAILLE JAARGIFT AAN DE LEDEN : PLAKET 2001: CANIS COGITANS

SCULPSIT : Laurence DE CRAENE

Curriculum vitae :

Geboren : 28.07.1965 te Kortrijk.

Adres : Blekerijstraat 33
B-9000 Gent

Studies : - opleiding boekbinden
- vrije grafiek aan het Hoger Sint Lucasinstituut) te Gent.

Medewerkster aan het MIAT (Museum voor Industriële Archeologie en Textiel) te Gent.

Veelzijdige creaties : tekenen, grafiek(vooral lino's), sierdozen, ex-libris, boekobjecten, keramiek, textiel, etc.

De laatste tijd tekent ze vooral honden in mensengedaante. Ze ontwierp de jaargift-medaille 2001 voor de Promotie van de Medaille v.z.w.

Benadering van de auteur :

Ik ben reeds lang geboeid door "honden" aan wie ik menselijke eigenschappen toeken. Ik zoek de "ziel" in de hond zoals ik de ziel zoek in de mens. De ziel in de hond is meer oprecht denk ik. Hoe dicht staat de hond bij de mens? Hoe dicht staat het dier, dat de mens is – het denkend dier (canis cogitans)- tegenover het dier hond? Hoe komt het dat een mens zoveel affectie kan voelen voor de hond? Deze benadering zal slechts een zeker publiek bekoren want er zijn heel veel mensen die niet houden van honden en (of) dieren. Bij de internationale kunstmedaille creaties zijn prachtige stukken aanwezig met dierenonderwerpen, die vele verzamelaars boeien.

Kenmerken van de plakette :

- geslagen brons, atelier Mauquoy Medals te Grobbendonk.
- 60 x 60 mm
- oud goud patine
- genummerd van 1 tot 100.

Het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn - N.W.K.

Marc Vancraenbroeck

1 - Oorsprong¹

In 1904 werd een « Ligue Nationale Belge pour la Protection de l'Enfance du premier âge » gesticht. Deze instelling, ontstaan door privé-initiatief, groepeerde 70 raadplegingen voor zuigelingen, gedeeltelijk gesticht door de « Ligue » en die hun werkzaamheden uitbreidden in 62 gemeenten verspreid over het hele land.

Vanaf 1908 besloot de Staat, door een omzendbrief van 7 februari, toelagen te verstrekken aan deze raadplegingen. Anderzijds bestonden in België een zeker aantal kinderkribben, waarvan de oudste dateerde van 1845. In 1914 waren er een vijftigtal kribben die onderdak verleenden aan ongeveer 3.000 kinderen uit de grote agglomeraties.

Er bestonden eveneens kantines om de toekomstige moeders en voedsters te helpen. Voor de oudere kinderen hadden meerdere gemeenten en privé-hulpinstellingen in de scholen het werk van de soep en de schoolkleding georganiseerd.

De oorlog die begon op 4 augustus 1914 ging het geheel van de werken, die opgericht waren om de jonge en oudere kinderen, hun moeders en zij die zich bezighielden met de gezondheid van deze kinderen, ingrijpend wijzigen.

Vanaf 5 september 1914, werd onder de hoge bescherming van de gevolmachtigde ministers van Spanje, van de Verenigde Staten van Amerika, en later van Nederland, het « Comité National de Secours et d'Alimentation - C.N.S.A. » opgericht².

In 1915 legde de Koninklijke Commissie voor Beschermingen een nota voor aan het C.N.S.A. waarin zij de toestand van de kinderen, waarmee zij zich in hun respectievelijk domein moesten bezighouden, uiteenzette. Het door de Commissie uitgewerkte programma werd aangenomen door het C.N.S.A. dat het « Comité Hulp en Bescherming aan de Werken voor Kinderen » en de Commissie voor de voeding van de kinderen stichtte. Het C.N.S.A. verleende zijn financiële steun om hulp te bieden aan privé-werken die zich in de onmogelijkheid bevonden om in hun uitgaven te voorzien.

Door de verandering die gebeurde in de toestand van het land en die de toestand van deze werken verbeterde, oriënteerden de instellingen zich naar hetgeen hun voornaamste werkzaamheden moesten zijn : de hygiëne verbeteren en de voeding van de kinderen.

De verscheidene verwezenlijkingen van het C.N.S.A. ten voordele van de kinderen waren :

- het systematisch stichten van raadplegingen voor zuigelingen ;
- het uitdelen van voedsel voor de jongste kinderen en in het bijzonder van melk door organismen die men « Gouttes de Lait » noemde ;
- hulp aan de aanstaande moeders en aan de moeders die borstvoeding gaven door het

¹ De teksten die volgen zijn ruim geïnspireerd door de boeken van Henri VELGE, die secretaris-generaal was van het werk : *Les activités de l'Œuvre Nationale de l'Enfance pendant vingt-cinq ans (1915-1940)*, Brussel, 1941 en *Activités de guerre 1940-1945*, Brussel, 1946/1947.

² VANCRAENBROECK, Marc : *De medailles van het « Comité National de Secours et d'Alimentation » en van de « Commission for Relief in Belgium »*, Flash Medailles, speciaal nummer, 2000, pp. 1 tot 6, Brussel 2000.

- stichten van moederkantines ;
- hulp aan zwakke kinderen ;
- het instellen van de schoolmaaltijd ;
- het inrichten van kolonies voor zwakke kinderen door de « vordering » van verscheidene gebouwen, waarvan het voornaamste het kasteel van Dongelberg was³. Tweeenvijftig instellingen werden ingericht waarin tijdens de laatste oorlogsjaren voortdurend 7.202 kinderen ondergebracht waren.

De uitgaven van al deze werken werden voor een derde gedekt door het C.N.S.A., de twee andere derden door de provinciale Comités van het C.N.S.A. en door de plaatselijke inspanning.

De werkzaamheden van al deze werken lieten toe het kindersterftecijfer te doen dalen. Er werd ook vastgesteld dat de kinderen, hoe ouder ze waren, hoe meer ze geleden hadden onder de oorlogsontberingen, terwijl de jongste onder hen deze moeilijke periode goed onderstaan hadden.

Zulke werkzaamheden moesten voortgezet worden na de oorlog. Het was de verdienste van de Belgische regering, terug uit Le Havre, die dit begrepen had, door het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn te stichten.

2 - Het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn.

21 - De wet van 5 september 1919

Het N.W.K. kreeg het statuut van openbare instelling. (De wet van 27 juni 1921 zal de eigenschappen verduidelijken die de instellingen van openbaar nut moeten leiden in vergelijking met de verenigingen zonder winstoogmerk, aan dezelfde wet onderworpen).

Artikel 2 van de wet omschrijft de zendingen van het N.K.W. :

« Het N.K.W. heeft als taak de kinderbescherming aan te moedigen en te ontwikkelen, en in het bijzonder : het bevorderen van de verspreiding en het toepassen van de voorschriften en de wetenschappelijke methoden voor kinderhygiëne, hetzij in de families, hetzij in openbare of privé-instellingen voor opvoeding, hulp en bescherming ; het aanmoedigen en steunen, door het uitkeren van toelagen aan werken in verband met kinderhygiëne ; door het uitoefenen van een administratieve en medische controle over de beschermde werken ».

Artikel 3 omschrijft het financieel statuut van het organisme dat « een jaarlijkse toelage ontvangt van de Openbare Schatkist, binnen de grenzen van de kredieten die jaarlijks in de begroting ingeschreven werden ».

De wet somt de instellingen op die door het N.W.K. op te richten zijn. Het gaat over :

- raadplegingen voor zuigelingen en verwante werken (kantines voor moeders, pre-natale raadplegingen, enz.) ;
- kantines voor zwakke kinderen en schoolmaaltijden (de kantines die erg actief waren tijdens de oorlog werden helemaal afgeschaft in 1931, de schoolmaaltijden waren al verdwenen in 1923) ;
- kolonies (voor zwakke kinderen). Behalve Dongelberg, door het N.W.K. gekocht, werden aangeworven of heringericht : Cortil-Noirmont, Knokke-aan-Zee, Heide-Kalmthout, Esneux, Tervuren en Oostduinkerke-aan-Zee.

³ .Zie bijlage 1.

Andere kolonies werden aangenomen, nog andere kregen toelagen.

Het N.W.K. richtte eveneens speciale instellingen op voor het opvangen van kinderen « die door mentale achterstand of een andere handicap zich niet kunnen aanpassen aan het lager onderwijs in de gewone scholen ». Het N.W.K. bezat een van deze instellingen in Rixensart, een andere in Bierbais, dat na de oorlog bewoond werd door het « Belgian Orphan Fund »⁴, dat het niet verder kon onderhouden en het afstond aan het N.W.K..

22 - De werkzaamheden en de uitgaven

Om zich rekenschap te geven van de intense werkzaamheid ontwikkeld door het N.W.K. volstaat het kennis te nemen van de inhoudstafel van het werk van Henri VELGE. (Zie volgende bladzijde)

Al deze werkzaamheden brachten natuurlijk een kostprijs mee (bijlage 2 geeft er een overzicht van).

⁴ VANCRAENBROECK, Marc, *op. cit.*, pp. 26-27, n° 1.5.8.9, Brussel 2000.

CHAPITRE III. —	<i>Protection de la première enfance</i>
SECTION I.	— Consultations de nourrissons
SECTION II.	— Surveillance des enfants en garde
SECTION III.	— Service des infirmières visiteuses attachées aux C. N.
SECTION IV.	— Conférences sur la puériculture.....
SECTION V.	— Subsidés et autres avantages accordés aux C. N.
SECTION VI.	— Consultations pour enfants de 3 à 6 ans ..
SECTION VII.	— Service de surveillance à domicile des enfants âgés de moins de 1 an, dans des endroits où il ne peut être organisé de consultations de nourrissons
SECTION VIII.	— Gouttes de lait
SECTION IX.	— Crèches et pouponnières
SECTION X.	— Couveuses
SECTION XI.	— Lactarium
CHAPITRE IV. —	<i>Protection de la future mère et de la mère</i>
SECTION I.	— Maisons maternelles
SECTION II.	— Consultations prénatales
SECTION III.	— Cantines maternelles.....
CHAPITRE V. —	<i>Protection de l'enfance en âge scolaire</i>
SECTION I.	— Colonies d'enfants débiles
§ I.	— Colonies de l'O. N. E.
§ II.	— Colonies agréées
§ III.	— Colonies subsidiées
§ IV.	— Frais d'entretien dans les colonies
SECTION II.	— Établissements spéciaux institués par l'O. N. E.
SECTION III.	— Cantines d'enfants débiles et repas scolaires
CHAPITRE VI. —	<i>Activités diverses de l'O. N. E.</i>
SECTION I.	— Service social
SECTION II.	— Centrale d'Achats.....
SECTION III.	— Affiliation des œuvres
SECTION IV.	— Membres de l'O. N. E.
SECTION V.	— Bibliothèque
SECTION VI.	— Publications
SECTION VII.	— Congrès nationaux
SECTION VIII.	— Propagande
SECTION IX.	— Télégrammes de philanthropie
SECTION X.	— Protection de l'enfance noire au Congo belge (x)

(x) Zie VANCRAENBROECK, Marc, *De medailles rond de Belgische aanwezigheid in Midden Afrika 1876-1960*, p.190, n° 162, Brussel, 1996.

De plaquettes van de « Commission d'Alimentation de l'Enfance »,
het « Œuvre Nationale de l'Enfance » en het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn

Victor ROUSSEAU ontwierp deze plaquettes in 1920, waarop men rechts een dokter, met witte doktersjas, ziet, die aandachtig luistert naar een vrouw, blootshoofds en gehuld in een losse mantel, die zittend haar kind, alleen gekleed door een katoenen luier, toont. Op de keerzijden, de verschillende teksten, opgedragen aan de respectievelijke instellingen. De plaquette van het N.W.K. was bestemd voor de Nederlandsralige bestemmingen van het O.N.E., want na 1932 werd het werk tweetalig.

De plaquettes, in verzilverd brons, werden geslagen bij Fonson en meten 62,75 x 52,46 mm.

3 - Het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn tijdens de oorlog 1940 - 1945

Tijdens de Tweede Wereldoorlog zette het N.W.K. zijn werk verder in nog moeilijker omstandigheden ; het werd geconfronteerd met een nood aan levensmiddelen, die groeide naarmate de oorlog voortduurde, en zonder enige hulp overeenkomstig met deze van de « Commission for Relief in Belgium » en de hulpmiddelen van de Amerikaanse bevoorrading. De moeilijkheden die zich voordeden tijdens de vorige oorlog waren in 1940-1945 nog groter geworden, in die mate dat de toestand van de kinderen nogmaals verontrustend werd. Ook werden de betrekkingen met de nieuwe Orde der Geneesheren verstoord. Deze werd gesticht in 1941 door een besluit van de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Binnelandse Zaken⁵.

Bedreigingen van tussenkomst door de Duitse overheid konden afgewezen worden, in het bijzonder in het kader van een concentratie van de werkzaamheden van het N.W.K., het Rode Kruis en het Nationaal Werk tot bestrijding der Tuberculose in het domein van hygiëne.

De traditionele werkzaamheden van het N.W.K. gingen verder of werden georganiseerd : raadplegingen voor zuigelingen ; hulp aan aanstaande moeders en moeders die borstvoeding gaven ; het behouden van de werkzaamheden in het kader van de kolonies voor zwakke kinderen.

Bij deze werkzaamheden kwamen nog bijstand aan de gemeenten voor de inenting tegen de pokken, die verplicht was tussen de derde en de achtste maand, door een besluit van 14 augustus 1940 ; het uitdelen en fabriceren van vitamines, die in handen waren van Winterhulp, door middel van de raadplegingen voor zuigelingen ; het verlenen van levensmiddelen aan de moeders die haar (hun) kind(eren) toonden.

Het uitdelen van melk, verse of geconcentreerde, gebeurde soms met moeite, rekening houdend met de tekorten en de slechte wil van de Landbouwcorporatie, een organisme dat beweerde aanspraak te maken op het beheer van de landbouwproducten en hun afgeleiden. Het N.W.K. verdeelde eveneens eieren, sinaasappelen en citroenen en ook bloem en rijstmeel.

Het hield het uitdelen van babykleding in stand, en droeg - niet zonder risico - actief zorg om jonge Joodse kinderen te helpen ; ondanks het groot gevaar dat dit kon meebrengen, richtte het kolonies op voor Joodse kinderen en zo konden er drieduizend gered worden. Wat de overige werkzaamheden van het N.W.K. betreft, waaronder de verpleegster-bezoeksters, deze gingen moeizaam verder, maar steeds met het doel kinderen van elke leeftijd en hun moeders te helpen.

*
* * *

Wij hebben reeds « Winterhulp » vermeld, gesticht door een besluit van de Secretarissen-Generaal van 29 oktober 1940. Het werd begiftigd met een regime dat tot gevolg moest leiden dat het een belangrijke rol zou spelen in de sociale organisatie van België. In zijn provinciale comités waren zekere persoonlijkheden erkende « collaborateurs » ; anderzijds

⁵ Herinneren wij eraan dat de Secretarissen-Generaal van de verscheidene ministeriële departementen, waarvan sommige in functie bleven en andere vervangen werden door « collaborateurs » aangesteld door de bezetter, de onderhandelingspartners waren van de genoemde overheid en de Ministeries leidden tijdens de afwezigheid van de ministers, voor het grootste deel gevlucht naar Londen. Zij handelden hoofdzakelijk « in college ».

was de burgerzin van andere onaanvechtbaar.

Talrijke meningsverschillen verdeelden dikwijls de twee organisaties betreffend te weten wie wat zou uitdelen. Ten slotte bedaalden de zaken, maar het N.W.K. verzette zich altijd dat men zou denken of zeggen dat het « toelagen » kreeg van Winterhulp.

Deze instelling werd geliquideerd door het Regeringsbesluit van 5 mei 1944, dat het besluit van de stichting vernietigde. Het Comité van de vereffenaars, voortaan « Œuvre Nationale de Secours » besloot dat al de diensten van Winterhulp betreffend de kinderen moesten terugkomen naar het N.W.K..

*
* *
*

Vermelden we tenslotte de stichting in Lissabon, door het initiatief van de Belgische regering in Londen, van het « Comité de Coordination pour le ravitaillement de la Belgique par l'Europe » dat belast was de gelden, gezonden door Belgen in het buitenland, te centraliseren en deze uit te delen aan de verschillende organisaties die zich bezig hielden met de bevoorrading van België door continentaal Europa te verzekeren :

- 1) « L'Aide Médicale à la Belgique » dat het monopolie had van de collectieve bevoorrading van België door Portugal ;
- 2) « La Commission Mixte de Secours de la Croix-Rouge Internationale de Genève » dat het monopolie had van de collectieve bevoorrading door de landen niet onderworpen aan de As⁶, buiten Portugal ;
- 3) Tenslotte elk humanitair werk dat zich bezighield met het verzenden van individuele of collectieve levensmiddelen.

Vanaf het einde van de lente in 1941 waren de eerste levensmiddelen per trein in België aangekomen waar ze ter beschikking gesteld werden van een « Comité Mixte de Répartition » dat in Brussel werkte en dat samengesteld was door vertegenwoordigers van het N.W.K., van Winterhulp en het Rode Kruis van België.

Deze verschillende instellingen verdeelden de levensmiddelen als volgt :

- het N.W.K. was speciaal gelast de kinderen en de zwakke jongeren in de kolonies te bevoorraden, en aan de jonge kinderen, aan de zwangere vrouwen en aan de moeders die borstvoeding gaven het uitdelen van de producten die bijzonder voor hen geschikt waren, te waarborgen ;
- Winterhulp moest eveneens de kantines bevoorraden en de schoolmaaltijden waarborgen ;
- tenslotte was het Rode Kruis gelast de aanvullende levensmiddelen te verdelen onder de zieken en gewonden in de hospitalen en aan de krijgsgevangenen.

Deze instellingen gaven toe dat het slechts dank zij deze aanvulling was dat men de jeugd kon redden van een rampzalige uitbreiding van de tuberculose en de uitwerkingen van de ondervoeding van de Belgische bevolking kon verzachten.

⁶ Herinneren wij eraan dat men onder de term « As » de alliantie verstond die in 1936 door Duitsland en Italië gesloten was (as Rome-Berlijn). Vervolgens zal men de naam « machten van de As » geven aan het geheel bestaand uit Duitsland, Italië en hun geallieerden tijdens de Tweede Wereldoorlog.

4 - De na-oorlog en de taalsplitsing⁷.

Terwijl het N.W.K. zijn traditionele werkzaamheden bleef voortzetten interesseerde het werk zich ook aan de families van de Belgische krijgsmacht in Duitsland, waar raadplegingen ingericht werden.

Het bracht multidisciplinaire raadplegingen tot stand (geneeskunde, psychologie, sociale arbeid) die ter beschikking van de families gesteld werden.

Het N.W.K. publiceerde ook meertalige brochures voor buitenlandse arbeiders, vooral Turken, en andere migranten.

De psychologische en maatschappelijke aspecten van de ontwikkeling van het kind werden aangesneden, evenals het probleem van de kindermishandeling, vooral in familieverband.

Maar de evolutie van de ideeën deed specifieke opvattingen en noden verschijnen in het Noorden en het Zuiden van het land. Het N.W.K., nog altijd nationaal, bereidde zich zeer vroeg voor tot deze veranderingen die het ontstaan gaven voor de « Communauté française » aan het « *Office de la Naissance et de l'Enfance* » en voor de Vlaamse Gemeenschap aan « *Kind en Gezin* ».

5 - Besluiten

Het decreet van de « Communauté française » van 30 maart 1983 stichtte het **OFFICE DE LA NAISSANCE ET DE L'ENFANCE**, dat het oude letterwoord O.N.E. behield.

De Vlaamse Gemeenschap stichtte op 29 mei 1984 **KIND EN GEZIN**; dit decreet trad in werking op 29 november 1986 en de Raad van Beheer van de instelling werd ingericht op 23 januari 1987, hetgeen aan K. & G. toeliet over te gaan tot het inrichten van haar werking, de recrutering en de vorming van haar nieuw personeel (K. & G. behield een groot deel van het Nederlandstalig personeel van het nationale N.W.K.) en op een onafhankelijke wijze verder te leven, ten dienste van de Vlaamse Gemeenschap⁸

*

* * *

Zo eindigde na vierenzestig jaar het juridisch bestaan van het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn. De institutionele wijzigingen van de Belgische Staat in 1980 leidden zoals voor vele andere instellingen tot het verdwijnen als « nationale » eenheid om dan onder een andere naam in het Noorden of het Zuiden van het land herboren te worden. Maar de objectieven zouden niet veel veranderen maar zich aanpassen aan de evolutie van de maatschappij : het kind, vanaf zijn geboorte, tot 3 of 6 jaar naar gelang de omstandigheid, zal altijd het voornaamste doel blijven van de enen en de anderen.

⁷ OFFICE DE LA NAISSANCE ET DE L'ENFANCE, *80 ans de protection maternelle et infantile - 10 ans de l'action du Fonds Houtman*, Brussel, 1999.

⁸ Zij die belangstelling zouden hebben voor documentatie over de werkzaamheden van het O.N.E. en K. & G. mogen zich richten tot Marc VANCRAENBROECK (027 71 26 33 tf/fax).

Het kasteel van Dongelberg

(Dongelberg : vroeger zelfstandige gemeente in Waals Brabant, op 5 km van Geldenaken en doorstroomd door de Orbais, een zijrivier van de Grote Gete).

De eerste landsheer van Dongelberg die gekend is heette Rodolphe en leefde in 1107.

Henri de Dongelberg komt voor in een keure van de hertog van Brabant in 1134.

Jean de Dongelberg had lang ruzie met Jean de Glimes aan wie hij rust gunde in 1401⁹

In 1495 bestond de heerlijkheid uit een versterkt kasteel dat aanzienlijk te lijden had door de oorlogen waaronder ons land gebukt ging en in 1569 bleef er slechts een ruïne over.

Rond deze tijd bouwde de landsheer Jacques-Philippe de Dongelberghe, die als vrijwilliger gestreden had in het Spaanse leger en de titel van « baron » gekregen had voor de gronden van Dongelberg, het kasteel weer op en verfraaide het. In 1692 werd het landgoed verheven tot « graafschap » in het voordeel van de zoon van de voorafgaande, baron Philippe-Adrien.

In 1835 verkocht de familie d'Argenteau de goederen aan de heren Pastur en Wirix die ze overlieten aan baron Joseph-Louis Osy de Zegwaert van Rotterdam. Deze en zijn zoon, baron Yves-Marie, deden grote renovatie- en verfraaiingswerken uitvoeren aan het kasteel en het domein.

Na de dood van de baron in 1901, erfde de zuster van zijn vrouw, barones de Rouillé het landgoed.

Tijdens de Eerste Oorlog, stelden de dochters van de barones, de gravinnen d'Ursel, het ter beschikking van het C.N.S.A. om er de meest beproefden (de zwakke kinderen) in onder te brengen en in 1919 werd het prachtig landgoed van 85 ha verkocht aan het N.W.K. om er een kolonie te stichten.

In 1970 verkocht deze instelling het verder aan een katholiek werk dat er een vormingcentrum in onderbracht¹⁰.

Godefroid Devreese liet zich inspireren door het kasteel van Dongelberg dat men terugvindt op de voorzijde van de plaquette « Nous les sauverons », gewijd aan de kolonies voor zwakke kinderen (zie A.M. Willenz n° 184). De afbeelding van deze plaquette werd opgenomen in mijn werk over de medailles van het C.N.S.A. en de C.R.B. (speciaal nummer van Flash Medailles 2000, p. 20, n° 1.5.7.3, pl. VII). Ik herneem ze hierna met een vergroting en een foto van het kasteel.

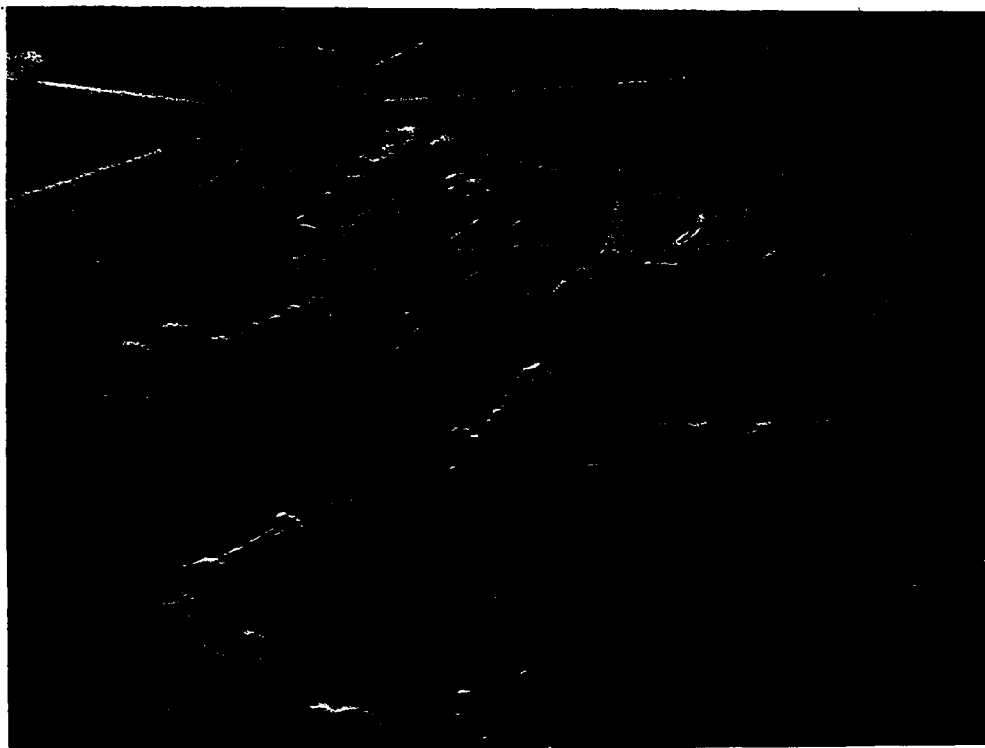
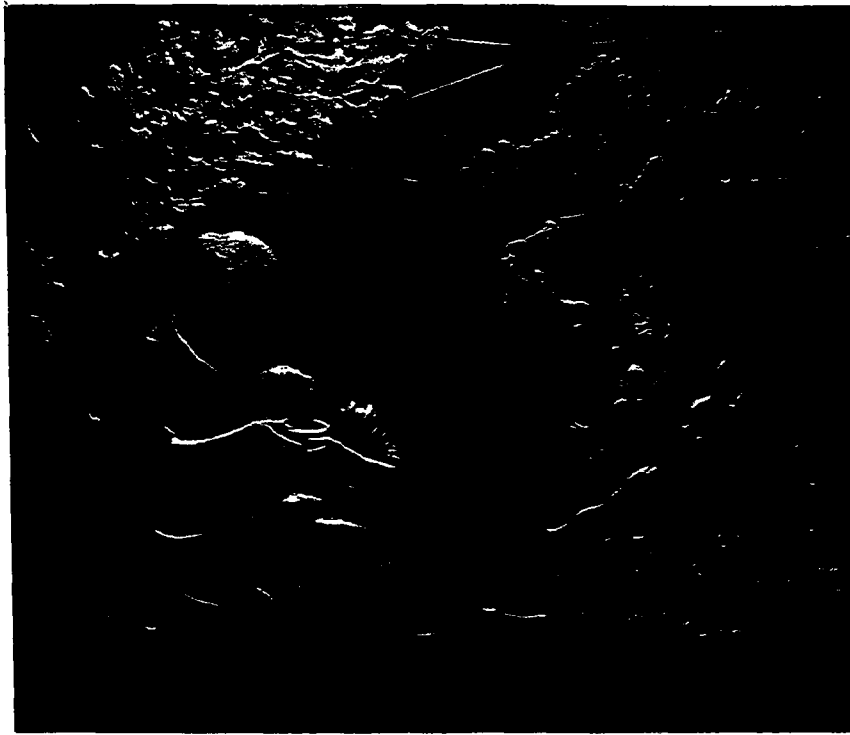
Vertaling : mijn dank aan mevrouw Olivia Rigon voor de moeite dat ik haar gaf.

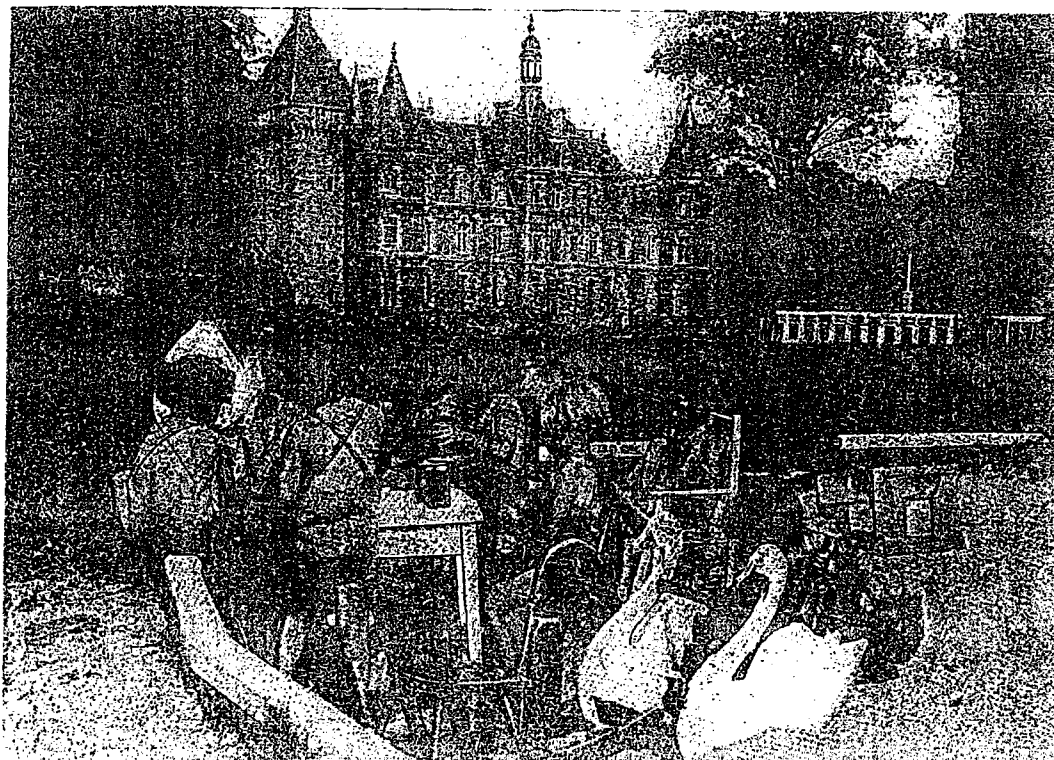
Foto's : Emmanuel Van Dorpe - Kortrijk

Production Concepts, s.a. - Elsene

⁹ DE SEYN, Eugène, *Dictionnaire historique et géographique des Communes belges*, I, pp. 284 - 285, Brussel, 1924.

¹⁰ Deze inlichtingen werden mij vriendelijk meegedeeld door Juffrouw Francine GOOSSENS, ere- directrice-generaal van het N.W.K., waarvoor we haar hier oprecht danken.

Kolonie van Dongelberg — Het kasteel (algemene zicht) (Foto Kessels)

1. Comptes de l'O. N. E., par catégories de dépenses, de 1920 à 1939.

I Année	II Dépenses O. N. E.	III Consultations de nourrissons etc.	IV Crèches et Maisons maternelles	V Régions dévastées	VI Colonies O. N. E.	VII Colonies agréées	VIII Colonies subsidées	IX Frais généraux et services divers
1920	15.915.491,62	9.728.025,69		1.826.689,91	3.628.047,83			732.728,19
1921	18.716.584,57	12.556.207,94		998.187,72	4.316.214,25			845.974,66
1922	14.718.542,16	8.223.163,17		18.423,87	5.600.558,60			876.396,52
1923	12.493.479,20	6.487.361,—			5.069.233,64			936.884,56
1924	13.903.205,55	6.979.852,53			5.747.444,97			1.175.908,05
1925	14.159.156,30	7.949.156,29			4.913.229,49			1.296.770,52
1926	16.377.190,48	8.755.505,01			6.192.634,11			1.429.051,36
1927	13.573.040,54	6.272.197,94			6.049.270,01			1.251.572,59
1928	13.489.037,89	5.907.822,99			6.208.089,90			1.373.125,—
1929	15.082.352,56	6.659.508,35			6.811.631,85			1.611.212,36
1930	17.550.318,07	7.077.229,47	1.142.914,58		7.584.175,—			1.745.999,02
1931	25.281.829,86	12.674.890,70	2.452.587,63		7.515.938,05			2.638.413,48
1932	23.111.214,09	10.552.546,28	2.427.100,—		6.561.879,35		1.291.191,60	2.278.496,86
1933	21.593.833,60	9.553.866,71	2.422.535,35		6.190.725,94		1.238.514,61	2.188.190,99
1934	20.011.090,36	8.435.215,80	2.256.663,70		5.951.680,53		1.198.427,32	2.169.103,01
1935	20.090.104,83	8.237.888,77	2.178.376,65		6.418.806,43		1.097.703,16	2.157.329,82
1936	21.470.378,20	8.809.665,10	2.407.664,95		5.595.201,36	1.104.581,75	1.191.519,45	2.361.745,59
1937	23.735.537,38	10.034.608,19	2.434.882,36		5.947.981,81	1.074.639,27	1.498.708,60	2.744.717,15
1938	29.524.777,21	13.074.329,32	3.497.730,85		6.439.039,70	1.092.802,35	2.240.264,02	3.180.610,97
1939	25.577.123,38	13.264.486,80	2.528.917,93		5.449.020,11	504.630,44	1.232.341,90	2.597.726,20

N. B. — Dans les colonnes III et IV figurent les dépenses afférentes aux œuvres suivantes :

1. Consultations de nourrissons.
2. Consultations prénatales.
3. Enfants en garde.
4. Gouttes de lait.
5. Crèches et Maisons maternelles.

Un article spécial de la comptabilité distingue depuis 1930, d'un côté les œuvres et services des catégories 1 à 4 et de l'autre la catégorie 5.

Dans la colonne V, il est fait allusion à un régime spécial supprimé en 1923.
Dans les colonnes VI et VII, les dépenses des colonies de l'O. N. E. et celles des colonies agréées n'ont fait l'objet d'articles spéciaux de la comptabilité qu'en 1936.

Dans la colonne IX, « Frais généraux », figurent les dépenses afférentes à :
Administration centrale.
Comités provinciaux.
Frais d'enquêtes.
Propagande et expositions.
Cueilleuses (service supprimé en 1939).
Calamités.

De medailles van ADOLPHE WANSART

Vervolg nr.1 van de "Flash Médailles" van 16 maart 2002

1. Van ons lid Roger Denille , specialist inzake wapenkunde en belgische adelstand , kregen wij volgende interessante rechtzetting :

Merci pour le numéro spécial de Flash Médailles contenant le travail de Stefan De Lombaert "Het medaille-oeuvre" van Adolphe Wansart .

A propos de la médaille de Maurice MAETERLINCK (n°10) , on y lit : "In 1911 ontving hij de Nobelprijs literatuur en in 1932 werd hij in de adelstand verheven en mocht voortaan door het leven als 'graaf' . "

Je pense que la petite précision qui suit vous intéressera . L'anoblissement , accompagné ou non de l'attribution d'un titre , de comte par exemple , se fait en deux temps . En premier lieu , le Roi (Albert Ier dans le cas de Maeterlinck) signe un arrêté royal ; en second lieu , le Roi signe les Lettres patentes (disons : le diplôme) .

Comment l'arrêté royal est-il rédigé ? En voici l'essentiel :

"ALBERT , Roi des Belges , ...

Nous avons arrêté et arrêtons :

Article premier . - Concession de noblesse pour lui-même et tous ses descendants légitimes , et concession du titre de comte transmissible par ordre de primogéniture masculine sont accordées à Monsieur Maurice Maeterlinck .

Article 2 . - L'impétrant se retirera par devant Notre Ministre des Affaires étrangères , spécialement à ce commis , aux fins de lever des lettres patentes signées de Notre main et revêtues du sceau de l'Etat , au défaut desquelles le présent arrêté restera sans effet .

Donné à Bruxelles le 11 juillet 1932 . "

Sauf erreur , Maurice Maeterlinck , décédé le 6 mai 1949 , n'a jamais "levé ses lettres patentes" , si bien que l'arrêté royal d'Albert Ier de 1932 resta lettre morte et que Maurice Maeterlinck n'a jamais pu porter son titre de comte . Il ne possède non plus aucunes armoiries attribuées ou reconnues par le Roi , puisque celles-ci sont "décrites et figurées" dans les lettres patentes qu'il n'a jamais reçues .

2. Cor Engelen en Mieke Marx , auteurs van het monumentaal naslagwerk "Beeldhouwkunst in België vanaf 1830" (uitgave mei 2002) , reproduceren een medaillon van Adolphe Wansart "Maison du peuple" 1935 , voor het 50jarig bestaan van de SP . Daarenboven ontdekten wij er ook ontwerpschetsen (Vz & Kz) van een medaille met de beeldenaar van Mercator . Of hiervan medailles bestaan is momenteel niet geweten .

Stambomen van de families Devreese en Desmeth (vervolg)

Marc Vancraenbroeck

Uit verschillende contacten die ik met afstammelingen van Constant Devreese en Jules Desmeth had, heb ik nog het volgende vernomen:

Louis-Antoine Desmeth, die de enige leerling van zijn stiefvader Godefroid Devreese was, heeft maar enkele medailles uitgegeven (o.a. La Reconnaissance ; Albert I : *J'ai foi en nos destinées* ... ; en Reconnaissance aux Etats-Unis).

Getrouwd met Marthe ENGLEBERT (van de maatschappij Englebert banden), ging hij in dit bedrijf werken, waar hij een industriële loopbaan voortzette.

Hortense (1901-1976), dochter van Marie Devreese, zuster van Godefroid, en Henri de Ravenne, die zeer vlug uit elkaar gingen, was door Godefroid en Marie Devreese-Pauwels opgevoed en deze laatsten dachten haar te adopteren. Verschillende omstandigheden en o.a. een heimelijke weerstand van Fernand Desmeth, zoon van Jules, verhinderden dit project. Hortense, als kindje, is op de medaille « Bébé » afgebeeld (AMW 23).

De nakomelingschap van **Jean Koning** (en niet Konings), door zijn moeder Hortense de Ravenne achterneef van Godefroid Devreese, is als volgt (zie stamboom) :

- Noëlle is met Alain LAROCHE (° 1950) gehuwd : zij hebben een zoon Milan (° 1990) ;
- Olivier is met Frances WAUTERS (° 1961) gehuwd : zij hebben drie kinderen : Mathia (° 1992), Raphaël (° 1995) en Laure (° 1999).

